

Пријоморске новине

лист ССРН општине Будва

излази петнаестодневно

ГОДИНА V • БРОЈ 91. • 10. ОКТОБАР 1976.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

БУДВА И ВЕЛИКА ПЛАНА — ПОБРАТИМСТІ

На свечаној сједници сва три вијећа Скупштине општине Будва, одржаној 28. септембра 1976. године, донијета је одлука о братимљењу општина Будва и Велика Плана. Тада је израз жеље за свестранјим развијањем братства, јединства и равноправности народа и народности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и за још успјешнију сарадњу у свим областима друштвено-политичког живота. Братимљење представника израз волје радних људи и грађана једне и друге општине за продубљивање и јачање традиционалног братства и јединства, искованог у току ослободилачког рата и социјалистичке револуције.

Повеље о братимљењу биће уручене на свечаним сједницама општинских скупштина: 10. октобра — на дан ослобођења општине Велика Плана и 22. новембра — на дан ослобођења будванске општине.

Протоколе о сарадњи, како је одлучено на сједници Скупштине општине у Будви, утврђиваће споразумно представници збратаимљених општина.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ ЖИРИЈА ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

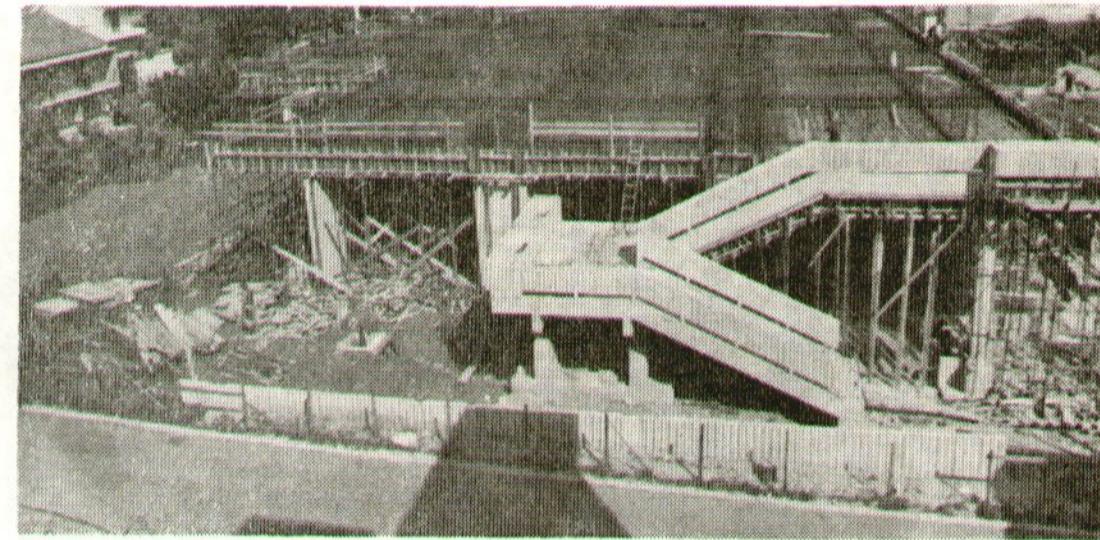
Жири за додјељивање Новембарске награде обавјештава радне људе и грађане да ће се поводом 22. новембра — Дане ослобођења општине Будва додјелити новембарске награде за изузетне заслуге и резултате постигнуте у области друштвеног, политичког и призредног развоја.

Награде се додјељују организацијама удруженог рада, радним и другим заједницама, друштвено-политичким организацијама, друштвима, удружењима и појединцима.

Предлог за додјељивање Новембарске награде

САСТАНАК КОМИТЕТА ОК СК

Дана 27. септембра одржана је проширења сједница Комитета Општинске конференције Савеза комуниста, којој је, поред чланова Комитета и представника друштвено-политичких организација наше општине, присуствовао и друг Матија Новосел, члан Извршног комитета ЦК Савеза комуниста Црне Горе. На сједници су разматрана нека питања из живота и рада организација Савеза комуниста општине Будва.

Градилиште Прјежног центра из птичије перспективе

ШТА СЕ СВЕ У НАШОЈ ОПШТИНИ ГРАДИ

Развој друштвено-економских и самоуправљавних односа на основу Устава, јачање привредне активности и борба за стварање што боље акумулативне способности организација удруженог рада, стабилизација основних компоненти животног стандарда и довођење у зависност раста личних доходака од продуктивности рада главни су циљеви средњорочног плана развоја будванске општине.

Досадашњи нагли развој туристичко-угоститељске привреде није био праћен одговарајућим изградњом инфраструктурних објеката, што се негативно одражавало на квалитет туристичке понуде, а самим тим и на резултате. Дуго времена био је запостављен друштвени стандард на рачун личног, па се све то имало у виду при доношењу плана развоја до

1980. године. Што се тиче инвестиција за наредни период, већ у овој години предвиђено је да се заврше неки објекти од општедруштвеног значаја, чија је изградња почела ранијих година. Тако, на пример, завршен је у јулу мјесецу бистро с фонтаном, чије је пуштање у промет представљало значајно побољшање ванпансионске понуде. Исто тако, дат је на коришћење Дјечји вртић у Будви, а приведени су крају и радови на пословној згради за путничке агенције површине око 1000 квадратних метара. У завршној фази су радови на друштвеном дому у Петровцу, а прилично се поодмакло с градњом Тргног центра у Будви. По ред тога, почела је изградња школског центра за чије су што скорије довршење грађани ове општине живо заинтересовани. У Будви и Пе-

тровцу подижу се стамбене зграде са око сто станова у друштвеном и двадесетак у приватном власништву. Очекује се да у најскорије вријеме отпочне изградња зграде ПТТ саобраћаја у Будви, као и два одмаралишта капацитета 530 лежаја, и то 400 у Кукачком потоку у Бечићима и 130 у Рафаиловићима. Ове јесени наставља се изградња хотела „А“ категорије у Петровцу, капацитета 300 кревета, а интензивно се ради и на припремама за изградњу Центра Прјежно по већ усвојеном урбанистичком плану и програму.

У погледу побољшања коју националне инфраструктуре у плану је завршетак радова на ТТ канализацији и мрежи на релацији Будва — Бечићи, изградња система канализације у насељима Подкошљун, Подмагистрала, Господина, Бечићи, Шумет у Прјежном и Брежине у Петровцу. У припреми је документација за почетак делимичне изградње и уређења путева у овим насељима.

Приликом доношења средњорочног плана развоја и његовог усвајања у основним организацијама удруженог рада, мјесним заједницама и на нивоу Скупштине општине посебно је истицана потреба усклађивања опште и заједничке потрошње са могућностима привреде. Полазећи од тога, средњорочним планом је развој друштвених дјелатности сведен на ниво реалних могућности. Да би се обезбиједила досљедност у спровођењу плана, предвиђено је склапање друштвеног договора. Самоуправне интересне заједнице и организације удруженог рада у друштвеним дјелатностима билансираје средства у складу с предвиђеним порастом и приступиће друштвеним договору о спровођењу политике опште и заједничке потрошње. У складу с могућностима пораста средстава за развој друштвених дјелатности биће извршена селекција приоритета за финансирање у свакој области друштвених дјелатности понаособ.

НА ОКТОБАРСКОМ СУНЦУ

Да ли су ово посљедњи купачи на плажи „Могрен“?

Ријетко је када у ово вријеме на нашим плажама било купача, а сасвим сигурно никада их није било у овом броју. Крајем септембра и почетком октобра дани су били сунчани и љешиши за купање него многи у јеку туристичке сезоне — у јулу и августу. Није препоручљиво давати било какве прогнозе, али поновићемо ријечи једног од гостију: јесен жели да надокнади оно што није донијело љето.

В. Ракочевић

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

Солидарност у самоуправном друштву

Солидарност је саставни дио нашег друштвеног живота. Овај термин означава добровољну сарадњу, узајамно испомагање, заједничко иступање и одговорност ради остварења одређених заједничких циљева. То је, прије свега, хумано етички принцип који има своју економску и социјалну компоненту и чини битну претпоставку у реализацији расподеле у социјалистичком самоуправном друштву. Овде је дубоко уградњено начело заједништва: је дан за све — сви за једнога. Стога је самоуправљање карактеристично и наглашено по солидарности. Без солидарности не могу се ни за мислити, нити остваривати дугорочни циљеви социјализма.

Солидарност се развијала у зависности од класног обиљежја друштва. Истинска солидарност је страна капиталистичког производног односа: тамо се она манифестише преко разних каритативних организација и активности, односно хипократско или саморићанско милосрђе које се изражава добровољним одрицањем богатих једног дијела дохотка, који није ништа друго него резултат експлоатације.

У самоуправном социјалистичком друштву солидарност се заснива на свијести о моралној обавези пружања помоћи у циљу узајамног дјеловања. Облици пре-којих се испољавају могу бити бројни и различити — од моралне подршке, материјалне помоћи и других видова испомагања па до узајамне одговорности. Као принцип организовања друштвене заједнице, солидарност се изражава као добровољно пружање помоћи између чланова те заједнице у циљу заштите и остварења заједничких интереса. Она је слободна људска корекција разних облика објективних и затечених нужности и слу чајности. Ово начело сваким даном све више проширује и продубљује у нашим друштвеним условима, а његовом примјеном коригује се дејство економских законитости уз нужно уважавање одређене рационалности.

Према Програму СКЈ, „човјек се у нашем друштву мора осјећати свој, али не као себичан и усамљен појединач. Човјек постаје свој, и све више слободан, уколико више учествује у разноврсним облицима заједничке борбе, сарадње и помоћи, који су засновани на осјећају и ујеренju заједнице да је човјек највећа вриједност“.

Човјек је друштвено биће и има веома развијену потребу да то буде, да ствара друштвена добра, да се, као личност, стално доказује кроз другарску сарадњу на друштвеним пословима и остваривању заједничких интереса. Припадање удру

желом раду обезбеђује му осјећање духовне, емоционалне, социјалне, материјалне и друге сигурности, па је сасвим разумљиво његово конструтивно стваралачко и солидаристичко друштвено понашање. Таквог га најбоље схвата и приhvата радона и друштвена средина.

Веома је важно како радни човјек схвата социјалистичку солидарност, која у нас има као сну пролетерску основу. Најбитније је то да се она у нашим условима не заснива на милосрђу, на алtruистичкој доброј вољи појединача да се помогне слабијим. Она је код нас сасвим оргуцијег карактера: туне етике и хуманости у уважавању човјекове личности и субјекта коме се пружа помоћ у било којем виду. Нашу солидарност морамо да прикажемо у ослобођењу рада, где друштвена својина над представима за производњу и самоуправни социјалистички односи изједначавају услове рада и омогућавају правилну примјену начела расподеле према раду и резултатима рада. Наш нови Устав у целини представља најдосљеднију хуману стваралачку раду и људско солидарности у свим сферама друштвеног живота. На црт Закона о удруженом раду дала је детаљнија разрада свега тога, а своју конкретну апликацију доживјеће у аутономним нормативним актима основних организација удруженог рада, мјесним и интересним заједницама.

Солидарност у нашем друштву има дубоке коријене у нашој револуцији, али у свакој новој развојној фази постиже узлазну линију и нове актуелне садржаје.

Не зна се када је солидарност код нас била племенитија, али је јасно да је она дала најубухватија. Велика је била када смо водили оружану револуцију, када смо изграђивали земљу и лијечили ратом задобијене ране, стварали братство и јединство и започели изградњу нашег друштва на самоуправним основама. Солидарност је код нас уградјена у бројне гиганте („Литострој“, Новом Винодолу, Аутопуту „Братство-јединство“, Новој Горици, Маврову, Скопљу, жељезничком пругама, Новом Београду и, што је најважније, она је ушла у свијест наших радничих људи и грађана. Солидарност нас никада није била пуко начело, него сам живот у свакидашњој борби до побједе. Постала је израз наше цјелокупног друштвеног бића и нашег живота у заједништву.

Солидарност наших радничих људи најбоља је гаранција досљедног остваривања права и обавеза сваког радног човјека у свим областима друштвеног живота и једна од моћних полуга друштвене доминације радничке класе у целини. На њој је суштински саздан не само наш унутрашњи развијатак, него и сва спољна политика социјалистичке самоуправне и несврстане Југославије. Она означава моралну везу сопствених тешњи и интереса са ширим интересом и спремом да се сопствени интереси ускладе са заједничким по било којем питању. Нашу солидарност везујемо за познату паролу из „Комунистичког манифеста: „Пролетери свих земаља уједините се!“ и за Маркову поставку, да је „слободан развијатак сваког појединача услов слободног развијатка за све“.

Мр Драго Станковић

СА ОТВАРАЊА ОВОГОДИШЊЕ СЕЗОНЕ ЛОВА

Више ловаца него зечева

СЕЗОНА ЛОВА ВЕЋ ЈЕ ОТПОЧЕЛА. у освите трећег октобра ловци будванске општине „пробудили“ су малобројну дивљач на нашим сиромашним ловиштима. Ову ловачку свечаност главом је платило шест зечева, једна лисица и четири јаребице. То најречитије говори колико је осиромашен фонд дивљачи на нашим некада богатим ловиштима. Није „ловачка“ ако кажемо да имамо више ловаца него зечева. На дан отварања лова било их је 80, а друштво броји око 180 ловаца, не рачунајући оне „дивље“ за које ловостај и не постоји.

Са свечаности отварања овогодишње ловне сезоне поручили смо фотографије од нашег фото-репортера. Али, пошто је и он ловац, то смо, злу не требало, припремили фотографију са отварања лова из неколико година уназад.

На фотографији коју доносимо видите „ветерана“, иначе почасног члана ловачког друштва, Ива Станишића са својим трофејом. Трофеј је сваке године све мање. Али, ако је улов сиромашан на ловиштима богат је код брајиног Студенца. Ту „мајстори ражња“, припреме за ловце стадо јаганџаца печених на ражњу.

Пошто је фоторепортер-ловач у посљедњем тренутку стигао, доносимо и паручени фотографије да бисте видјели и учеснике свечаности са отварања овогодишње ловне сезоне.

ОДРЖАНА ЕВРОПСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ЖЕЉЕЗНИЧАРА

У Будви је крајем септембра одржан веома важан скуп — Европске конференције жељезничара — у чијем је раду учествовало 370 делегата из свих европских земаља и око педесет представника југословенских жељезница. У току рада који је трајао десет дана утврђен је ред вожње међународних возова за наредну 1977. годину.

Резултатима који су постигнути, захваљујући до-

брож организацији послова посебно су били задовољни гости из иностранства. То је на свечаној вечери, организованој на завршетку конференције, изразио господин Вилингер, предсједник Европске конференције жељезница, који је у својој здравици, између остalog, рекао:

— Начин на који сте нас примили далеко је премашио све оно што смо себи на

основу пословничног гостопримства ваше земље могли и да замислио. Наша захвалност односи се и на све сараднике који су се неуморно старали да се послови што боље одвијају. Не заборављамо притом ни шофере „Монтенегротуриста“, који су нас недостижном сигурношћу превезли кривудавим плинским путевима за Цетиње и Котор.

В. Р.

Потврда једне заблуде

ОШ ЈЕДНА СЕЗОНА је иза нас. И посљедњи издисаји љета били су толико немилосрдни према нама — ускратили су нам онај очекивани мир и љепоту на које смо навикли у закашњелим септембарским данима, обилно нас залијевајући преурањеном јесењом кишом. Чини се да је ово љето прошло а да га заправо није ни било. Али, што је тује, сада остаје довољно времена да се размисли што је учињено а могло је бити боље, или није а требало је да се учини. Јер, по правилу, тек када све прође, онда нам „навиру“ неке „памтне“ идеје.

Овогодишња сезона најбоље је показала да смо у великој заблуди када мислим да су изванредни природни услови којима је обдарен наш крај, одлучујући приликом избора мјеста за љетовање. Тако је, можда, било прије десетак година, али прохтјеви временом расту, и данас се никако не ограничавају на ово. Јер, шта треба чинити када је вријеме нестабилно као овог љета? Тада наше пјешчане плаže, којима се с правом поносимо, губе своју атрактивност и не представљају готово ништа: наш цијењени гост принућен је да кроз прозор хотелске собе гледа у небо и моли се да престане киша да би могао, макар, да провири из неочекиваног карантине. Треба бити објективан, па замислити себе у ситуацији у којој се он налази. Штедјети годину дана за љетовање, па се на крају досађивати у хотелској соби, то није нимало пријатно. Тако задовољство може се обезбиједити и у сопственој кући. У чему, је, заправо, проблем? У томе

Примјеран колектив

Поштовани друже уредниче

Обраћамо вам се с молбом да у вашем цијењеном листу објавите нашу захвалност управи и цјелокупном особљу хотела „Петровац“ у Петровцу на Мору, где смо у току септембра провели годишњи одмор.

У овом скромном објекту његов персонал, на челу са управником Вељком Вујовићем, заузео се да сви гости проведу свој одмор у једној тихој, топлој домаћој атмосferи. Уложили су много труда да сви гости буду стварно задовољни. Сигурни смо да ће они и други пут, када дођу на наш Јадран, пожељети да буду смјештени баш у овом хотелу.

Ујерени смо да када би се угоститељи у другим објектима овако понашали према гостима врло би мало било оних који би одлазили у Грчку и другде да проведу свој одмор.

Унапријед се захваљујемо на уступљеном простору.

Милка Петровић, Мирочка 5; Јанко Вујашковић, Бул. Авијоја 4; Душан Крајиорвић, Косовска 35 и Добривоје Петровић, III булевар 52.

Сви из Београда и носиоци „Партизанске споменице 1941“.

што када се, мимо наше воље, искључи несумњиво привлачни природни фактор, ми госту, као замјену, немамо да понудимо готово ништа! Зато се, иако је број посетилаца био приближно прошлогодишњем нивоу, број ноћења драстично смањио. Просјечно вријеме боравка гостију свело се на запањујуће мало дана.

Док год будемо мислили да ће нам плаže, same од себе, привлачiti туристе, сезонu ћe зависити од временских прилика. Не треба се заваравати да је будванска ривијера једина љепота у свијету. Овај крај је само један од безбрјо лијепих и гдје се варом ако мислим да је само то довољно. Уосталом, ми ту „невиђену“ љепоту итекако наплаћујемо, а којекаквим високим таксама и улазницама стварамо преседане који нијесу баш популарни код гостију.

Погледајмо, на крају, чињеницама у очи: свуда се осјећа смрад веома опасних фекалија, на све стране виде се разноразни отпади, а при најмањој киши главна улица у Будви постаје ријека преко које се не може прећи. Ако тако самоувјерено наплаћујемо ово „чудо природе“, дужни смо и да га одржавамо на потребном нивоу. У противном, доћи ћemo у ситуацију да сами уживамо у овој природи, а какво ћe бити то уживавање — зна се. Често понављамо Јубишине ријечи да се „природа овде играла када је своје чудесно дјело на махове стварала“, а заборављамо да се с том природом не смијемо поигравати.

И. Краповић

ШКОЉКА СА ФОРМОЗЕ

Лијепо уређени киоск близу будванског парка у коме Јубомир Петровић продаје школске једно је од најпосјећенијих мјеста у Будви. Готово сви туристи, који иду према старом граду или се враћају из њега, застану пред овим кутком да купе сувенир или да разгледе изложене експонате.

У центру пажње је огромна школка испред самог киоска (не слици). Она је „са два крила“, а стигла је са Формозе. Како нае је обавијестио Јубомир Петровић, тешка је 300 килограма.

Школка је мета фотопроптера и туриста који се пред њом фотографишу.

НАЈДРАЖИ ОВОГОДИШЊИ ГОСТ

ТАДА, ПРИЈЕ 54 ГОДИНЕ, БУДВА ЈЕ БИЛА МАЛА И МИЛА, А ЉУДИ ДРАГИ — КАО СТВОРЕНИ ЗА ПРИЧУ И ВЕСЕЉЕ

Миро Антониоли, Лили Хваранкова, Марија и Јан Бенетил

С тигла је Лили Хваранкова!

Овако саопштавана, вијест је крајем августа у Будви изазивала интересовање. Млади су се питали ко би то могао да буде, а старији су настојали да се присјете лица. Лили Хваранкова? Че када мало. Ни је ли то она Лили која је прије готово пет и по деценија закорачила на тле овог града, која је била први страни туриста на будванској ривијери? Поуздан одговор могао је да пружи само Миро Антониоли, један од најстаријих Будвана, човјек који се у то давно минуло вријеме дружио с Хваранковом и био њен домаћин. Па да, то је, заиста, Лили, наша драга Лили, која је у позним годинама, испуњена чежњом, жељела да опет види овај град и његове људе.

ОТКРИЛИ ЈЕПОТУ

Обраћање је било потпуно и сви су се трудили, млади и старији, да Лили Хваранковој укажу част и поштовање које је заслужила. Она је била и остала најдражи гост овог града.

Имали смо срећу да се сртнемо са Лили Хваранковом и дуго причамо о другим ликовима и успоменама, о свему ономе што ју је кроз дуге деценије живота везивало за овај град и увјевало њену чежњу да поно во дође. Нашли смо је у кући Мира Антониолија, у истој оној кући у којој је Хваранкова била гост прије готово пет и по деценија. Ту смо упознали и брачни пар Бенеш: Марију и Јана, који су били гости Будве 1925. године.

Дуго смо сједјели и причали о свему, највише, разумије се, о будванском туризму, о првим туристима. Лили је крепка, говорљива, сјећање је добро служи, као да говори о времену садашњем.

— У то вријeme, у августу 1922. године, ми смо били први страни туристи који су крочили на будванску ривијеру — каже Хваранкова. — Дошла сам са сестром Моли; као новинар, прве репортаже о Будви у чехословачким новинама она је написала. Моли је писала о сунцу, мору и дивним људима — домаћинима који су нас искрено дочекивали и

при сваком сусрету, на сваком кораку, показивали да смо им драги гости. У то вријeme није било ових великих кућа и хотела, али би то је неколико малих кафана, у којима смо се до касно у ноћ веселили. Било нас је мало и мени се увијек чинило као да са сам у свом дому, да живимо као једна породица. Сјећам се, с нама, у првој групи чехословачких туриста, биле су Габријела Хорватова, оперска пјевачица, Божана Козликова, солиста националне опере, и друга у то вријeme позната имена из свијета умјетности. За Будву је то много значило, јер су ови умјетници, при сусрету са својим колегама из свијета, причали о Будви и њеним домаћинима и глас о будванској ривијери дале ко је стизао. Послије тога почели су да стижу и туристи из других држава. Али, остаје чињеница да смо ми, Чехословаци, открили љепоту Будве.

ВЛЕЧИТА ЧЕЖЊА

О Будви из тог времена Хваранкова прича са узбуђењем и радошћу:

— Будва је била мала и мила, људи су били дивни, као створени за причу и весеље. Никаквог комфора није било, није било ни струје, свуда петролејке, без хотела у малим пријатним кафанама сједјело се до касно у ноћ, препричавали смо додгаје и све оно што смо у току дана доживљавали. Испред старог града, отприлике на простору где се сад налази хотел „Аvala“, била је пијаца: ту су се продавале смокве, поморанде, грожђе... Домаћини су ријетко кад дозвољавали да купујемо воће. Радије су нас водили у своје баште. Возили су нас својим баркама по мору и љутили се кад смо ту услугу хтјели да платимо. У то вријeme није било никаквих тајка, нико ништа није трајио ни плажу, ни за паркирање, ни за разгледање зидина старог града. Осјећали смо се, заиста, пријатно; на растанку смо били тужни и са чежњом смо чекали ново

љето да опет дођемо. Ја сам у међувремену доста путовала по свијету, била сам у Шпанији, Италији, Француској и Грчкој, али никадје та куја љепоту нијесам нашла као овде у Будви. И сада, кад сам дошла, будвански туристички радници приредили су ми диван дочек. Водили су ми да ми покажу но ву Будву, и ја сам била фасцинирана свим што сам видјела. Какви хотели, какве плаže! То се, збила, ријетко где може наћи. Немојте ме питати да ли сам примјетила нешто што ми се не допада, јер кад се неко воли онда се ништа ружно не пријењује, а ја, морам вам пријатиљу, искрено волим овај град, његове људе и море.

Крајем септембра, послије готово мјесец дана проведених у кући својих домаћина, Лили Хваранкова је отпутовала у свој родни Праг. Препуна је утисака које ћe, како нам је на растанку рекла, радо да саопшти својим пријатељима, онима који још нијесу видјели Будву. Лили Хваранкова отпутовала је са жарком жељом да се идућег љета поново врати.

Антоније Ђукић

КУПЉЕНА КОМПЛЕТНА СТОМАТОЛОШКА ОРДИНАЦИЈА

Изложба денталне медицине, која је у оквиру Шестог конгреса стоматолога Југославије организована на Јадранском сајму, добро је дошла многим заинтересованим здравственим институцијама, између осталих и Дому здравља у Будви. Ова установа склопила је уговор о испоруци преко „Југолека“ комплетне, најсавременије оружане стоматолошке ординације јапанске производње, која је намијењена школској амбуланти. Испорука ординације очекује се до краја октобра ове године.

ПОЉОПРИВРЕДА ЗАПОСТАВЉЕНА

За разлику од туристичко-угоститељске привреде, која је у посљедњи десетици доживјела свестран процват, пољопривредна производња, која је на подручју будванске општине представљала основу за обезбеђење личне потрошње становништва, у стапном је опадању. И поред тога што је у овом периоду дошло до пораста броја становника за једну трећину — са 4.834 на близу 7.000 — пољопривредника се три пута мање него некад! Може се чак, рећи да данас на овом подручју нема готово ни једног домаћинства које се бави искључиво пољопривредом — из сваке породице бар по један члан остварује лични доходак у туристичко-угоститељским и другим радијним организацијама. На читавој ривијери од Јаза до Будвице — изванредно погодном за гајење поврћа, јужног воћа и маслина — разштркани парцеле махом су запуштене или сведене на окућнице од по неколико десетина квадратних метара. Некад основна грана привреде, пољопривреда служи као допунски извор прихода, а често само за рекреацију власника парцела и имања! А како и неће када су пољопривредни производњачи из будванске општине морали да иду у Котор, Цетиње, Бар или Тиват да би набавили најнеопходније алатке, сточну храну, вјештачко ћубриво и средстава за заштиту биља, што је све поскупљивало производњу, која се, и због тога, није могла пласирати на тржишту.

Упоредо с развојем туристичко-угоститељске привреде, посебно такозване домаће радиности, која као врло уносан вид привреде доноси добру зараду,

НЕКАД ОСНОВНА ГРАНА ПРИВРЕДА ВАЖИЛА КАДА ДОГИВЈЕЛА СВЕСТРАН ПРОЦВАГ, ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОДУКЦИЈА ПОСТАЈЕ ДЕКОРАТИВНА БИЉКА БОГАТИ ПАШЊАЦИ БЕЗ СТАДА

многи становници из такозваног залеђа преселили су се у току неколико протеклих година на „морску пјену“, гдје су, уз многа одирања и жртвовања сеоског посједа, подигли стамбене зграде, које се љети изнајмљују туристима. Тако су донедавно вриједни ратари постали својеврсни рентијери чија је највећа брига, и најтежи посао, како ће склопити што повољнији уговор за издавања соба туристима.

Не тако давно један од основних извора прихода приобалног становништва, маслина је данас запуштена и безмalo цијени се само као декоративна биљка! Велики број њихових стабала уништен је у току изградње Јадранске магистрале, туристичких објеката, вила и викиндица. Сада, према статистичким подацима Одјељења за привреду Скупштине општине Будва, на овом подручју постоји свега још око 50.000 маслинових стабала, чија се просјечна старост креће између 250 и 300 година, што значи да се већ доста дugo на плану унапређења маслинарства ништа организовано није радио. Зву чи као бајка да је некад као услов за женидбу сваког при морца био да претходно заради двадесет маслина, па се не треба чудити што се број ових стабала из године у го-

дину све више смањује. Нијесу ријетки случајеви да се, уместо кваштрења, окопавања и његовања, маслине сијеку и употребљавају за огријев! Предлози да се већ једном стане на пут уништа вању овог народног блага никако не прерастају у организовану акцију за очување оног што је остало и за обављање и проширујање ма сливљака на будванској ривијери и на читавом Црногорском приморју. Рјешење је, сматрају стручњаци, да се приступи оснивању фонда за унапређење маслинарства у који би се сливало, а затим, према потребама, диспонирала средствима свих при морских општина.

Без стада су остали богати пашњаци Паштровске горе, поборске и брајићке планине. Тамо где су се некад напасали буљуци крупне и ситне стоке, данас се једва може наћи по десетак овца или троје-четворо говеда. Статистика је забиљежила да је послије рата у овом крају почело обнављање сточног фонда, па је 1968. године „пописано“ 1.068 грла крупне и око 1.500 грла ситне стоке. Пет година касније тај број је спао на половину, односно трећину. А до тога је дошло због препуштања сточара на милост и немилост разним накупцима, који су, попут организованог

турizma, посвећена је далеко већа пажња стварању услова за развој и унапређење повртларства и воћарства, а у оквиру „зеленог плана“ пољопривредни комбинат „Серво Михај“ — ООУР „Бока“ иду пољопривредницима оне општине повољне кооперантске односе за које већ постоји интересовање на подручју Брајића и Побора, и то, у првом реду, за гајење разних грашака.

Томо Мартиновић из Брајића један од ријетких сточара

откупа није било, крастарили селима и уцјењивали производијаче.

Постоје изгледи да пољопривреда и у будванској општини доживи ренесансу, и то захваљујући туризму — заинтересованошћу угости тельских организација да се снабдијевају разним производима на самом извору. У средњерочним плановима развоја Скупштине општине Будва и Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегро“

ВАШЕ НАРАВИ

О СМЕЋУ — ПО СТАРОМ!

— Добар дан, дошао сам да наплатим за смеће — банду ми је једног јутра на врата радник Комуналног предузећа — прича становник нове зграде у насељу Подкошљун, који се тек недавно уселио. — Знате, срамота ме је да наплатим, јер, ето, нема ни канти за смеће, али ако хоћете да платите...

Станар је био збуњен. Истина, иако се скоро уселио, већ мучи муку са смећем, јер га није имао гдје носити. У близини није било канти, већ је морао пјешачити чак и километар пута са смећем у некој кеси. Ипак, извадио је из новчаника 150 динара (толико је износила такса за смеће за годину дана), дао их раднику Комуналног предузећа који се захвалио и отишао.

Ово што нам је испријао један од становника Подкошљуна, честа је тема разговора житеља свог највећег насеља у Будви. Најтеже је онима који стапају на крају насеља, близу вила које припадају хотелу „Парк“. Тамо уопште нема канти и људи се довијају на разне начине како да транспортшу смеће што даље од зграда у којима живе. Слично је и у насељу близу БИП-а. Тамо има неколико зграда, а постављене су свега двије канте за смеће (оне су, истинा, веће) и то прилично далеко од становова (иза самопослуге). Домаћице морају са смећем да пређу подугачак пут да би дошли до канти. Збиља, чудна слика!

Питамо се: шта мисле људи у Комуналном предузећу, када шаљу своје раднике да наплаћују смеће. Знају ли да су они често изложени непријатостима од стране домаћина који једноставно не могу да схвате да се плаћа за нешто чега нема. Види то и онај који иде у наплату, па се много и не труди да убиједи домаћина да плати. Није ли једноставније да се поред сваке стамбене зграде постави канта или већа корпа (то већ раде и у многим селима, а не у градовима), него да се доводе у не-прилику станови овог насеља. Велика инвестиција то није, већ је, изгледа, у питању нешто друго што је нама, нажалост, понекад својственије, а зове се пебрига или леност.

На састанцима Савјета Мјесне заједнице често се расправљају о мањеинском односу Комуналног предузећа према овом насељу. Представници предузећа долазили су на састанке, обећавали да ће набавити канте, али све је остајало по старом.

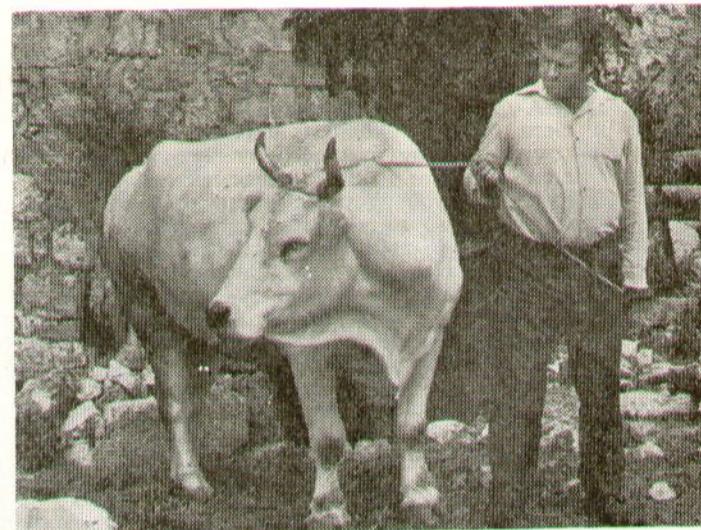
Докле и што тако? — питају се у Подкошљуну.

На састанцима је предлагано увођење пластичних кеса за смеће, што се уврлико практикује у многим градовима, али све је остало на предлозима, а ми још увијек гледамо ружне и тужне слике, док смеће просуто из препуних канти загађује околину.

С. Г.

Будванска пијаца снабдијева се пољопривредним производима из унутрашњости наше Републике

НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ

Богат и разноврстан културни програм

Током сезоне културне манифестије на будванској ривијери организовани су Културни центар, специјализована служба при „Монтенегротуристу“, која организује забавни програм на тересама својих хотела, и предузећа „Зета-филм“ које обезбеђује квалитетан филмски програм, а уз то је организовало и два фестивала, од којих један продајног карактера — у предсезони и други од 16. до 27. августа на Јећкој позорници Културног центра и у сали Дома културе „Гојко Краповић“.

Почетак овогодишњег културног лета наговијештен је ликовним манифестијама: изложбама у Модерној галерији Цвијета Лапиновића, групе „ГИРР“ из Данске, истакнутог француског сликарса и графичара Е. Е. Жилеа. У оквиру „Игара југа 76“ организована је изложба „Савремена црногорска ликовна уметност“, која је побудила велико интересовање љубитеља ликовног стваралаштва. Послије ње отворена је изложба академика Недељка Гвозденовића, а половином септембра у овој Галерији представиће се са својим тридесет радова у уљу савремени црногорски сликар Никола Вујошевић.

У галерији „Санта Марија“ сезона је отворена изложбом најбољих радова ученика из Будве и Петроваца, послије чега су излагали Деса Булатовић и Расим Хадровић из Бијелог Поља, група ликовних стваралаца из Београда, сликар из Индије Ани меш Нанди, затим Љубо Божковић, Милојан Ковановић и Саво Радуловић. У припреми су изложбе Мирјане Јовановић, Драгана Мандића и Влада Марковића, а на крају овогодишње сезоне излагаће мекнички сликар Андреас Салго.

На Светом Стефану излагале су Нела Турин из Тивта, Лидија Маџура из Београда и Влатка Ковачевић из Загреба.

Блајко Кривокапић из Никшића излагаје античку пластику, а Јован Саватовић слике у уљу, цртеже у тушу и графици.

Петровац је био лишен сваког ликовног живота, јер није имао погодних простираја за излагање.

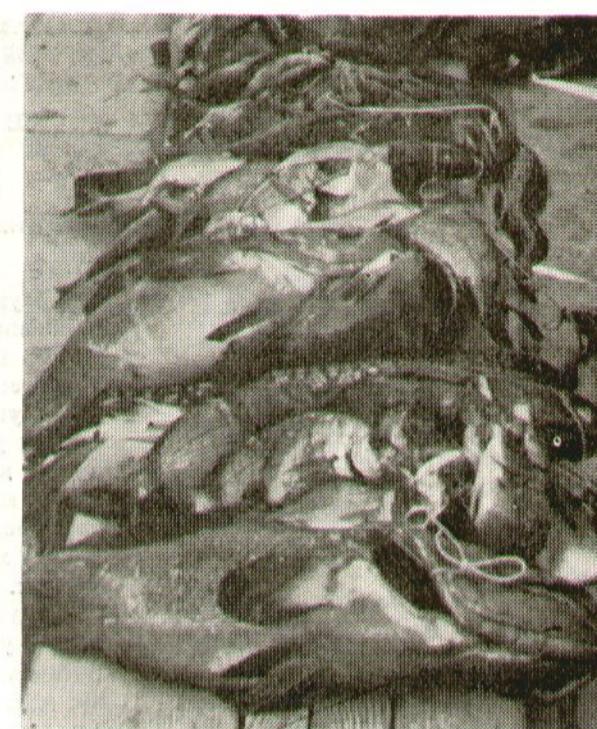
У Будви је, као и ранијих година, ликовна група „Могрен“ радила испред зидина Старог града.

Поред своје сталне поставке археолошких ископина из чувене будванске некрополе, Музеј је организовао изложбу под називом „Прилојаснице XVII, XVIII и XIX вијека“, коју је видјело преко 3.000 лица.

Изузетно богат програм донио је већ афијерски фестивал озбиљне музике. У просторима старијих здања Будве и Светог Стефана, Музеја, двороране хотела „Авала“, галерије „Санта Марија“, на тераси и у маслињаку Светог Стефана одзванаје су мелодије Бетовена, Баха, Вукдраговића, Моцарта, Папандопула, Лакешића, Шуберга, Хајдана, Вивалдија, Глинке, Чайковског, Рахманинова, Бокеринија и других домаћих и страних композитора класичне музике.

„Игре југа 76“ нијесу испуниле очекивања публике. У оквиру ове смотре, која се одвијала у организацији Културног центра и Републичког центра за културно-умјетничку дјелатност, приказане су „Ратна срећа“ Михаила Лалића и Јоркина „Кривава свадба“ у извођењу Црногорског народног позоришта, „Похвала лудости“ Еразма Ротердамског у извођењу истакнуте драмске умјетнице Раде Ђуричин. У „Санту Марији“ приређено је вече црногорске лирике и оперских арија у извођењу Олгине Милошевић и Миша Јанкетића. Вриједи поменути и вече црногорских игара и пјесама са ансамблом „Његош“.

Када се свему овоме дода и фестивал филма под називом „Мала Пула“, који је одржан у организацији „Зета-филма“ не-посредно послије Пуле од 16. до 27. августа, и квалитетан програм оркестара и пјевача испред и на тересама хотела на будванском ривијери, с правом се може рећи да туристима тије било досадно, јер су свакодневно имали по неки додгај из културно-забавног живота. **Станко Паповић**

Улов са такмичења риболоваца

Рибе нема

У будванској општини, као и у другим мјестима на Црногорском пријорју, веома је тешко добити свјежу морску рибу. Истински, у ресторану „Плава школка“ може се пронаћи барбун, орада, луца или пецица друга риба, скоро изважена из мора, али уз „папрене“ цијене које могу да плаћате посјетиоци будванске ривијере. Али, шта да раде мјештани који воле морску

рибу, а не могу је готово никад купити? На пијаци је пријетко када има, а и када најде продавац с морском рибом, онда је јасно да је он стигао издалека.

Звучи парадоксално, али је истина: рибу је из наших јеловника избрисао — закон! Наиме, у посљедње три године, колико се у Црној Гори примјењује Закон о морском риболову, на пијацима готово нема свјеже морске рибе, односно до ње се долази уз „дебеле“ препоруке!

Закон предвиђа само двије врсте риболова: привредни и спортски. Укинут је та козвани „мали привредни риболов“, који је раније био довољан да се подмире домаће потребе. Тако се додјило да и онај који живи поред саме обале мора посташи или професионални рибар или спортски риболовац. Рибарењем се не могу бавити они који су годинама снабдијевали рибом пијаце и ресторане, плаћајући, наравно, одређени порез и друге дажбине. Остало је да предузећа и рибарске задруге са Црногорског приморја (могу се пребројати на прстима једне руке) снабдијевају тржиште рибом.

У близини Будве је Бигова у којој се налази једина већа рибарска задруга на јужном Јадрану, у ствари ЈУР рибарства титоградског предузећа „Индустријимпорт“. Међутим, ни издаваца се не могу подмирити потребе тржишта.

У Будву љети, скоро сваке вечери, долази наш брод „Горица“ с рибом — каже нам Владо Челан, радник ЈУР рибарства из Бигове. Но, све то, угљавном, поручује „Плава школка“, тако да мјештани и гости мало што могу да купе, а и цијене су „папрене“.

Риба је тако постала толико жељени прехрамбени артикал у нашем граду и осталим сусједним мјестима. Она зацврчи на тигањима са мојим ријетким домовима, када је донесу рибари из Молата или неког другог мјеста у СР Хрватској, где „мали привредни риболов“ није забрањен.

С. Г.

НА ЈАДРАНСКОМ САЈМУ

Двије запажене изложбе

Под покровитељством друга Вељка Милатовића, предсједника Пресједништва СР Црне Горе, у оквиру Шестог конгреса стоматолога Југославије, на Јадранском сајму у Будви одржана је од 5. до 8. октобра међународна изложба опреме за денталну медицину. На тој претпоследњој овогодишњој сајамској смотри учествовали су излагачи из Западне Њемачке (10), Аустрије (3) и по један из Данске, Швајцарске, Лихтенштајна и Јапана. Пажњу посјетилаца привлачили су и експонати домаћих производа: Југолека и Срболова из Београда, Галенике из Земуна, Подравке, Инструментарије и Хоспитал лабораторије из Загреба, Електромедицине и Крке из Јубљане, Босналијека и Санитекса из Сарајева, Златарне из Цеља, Златаре из Мајданпека, Југодента из Новог Сада и Полигаланта из Волчје Драге.

Последња овогодишња приредба на Јадранском сајму треба да се одржи од 16. до 24. октобра, у вријеме одржавања Првог сabora туристиčkih i ugostiteljskih radnika iz naše Republike, a biće posvećena opremi turističkih objekata i domaćinstava. Конципирана на бази тренутних и, што је од посебног значаја, будућих потреба овог изразито туристичког региона, а у договору с „Монтенегротуристом“, носи оцем крупних интеграционих и инвестиционих захвата у Црној Гори, ова приредба

Са штапа Јадранског сајма

ба добија на значају ако се имају у виду потребе сталног снабдијевања око 120.000 лежаја на Црногорском приморју, импулси за изградњу нових капацитета послије пуштања у саобраћај пруге Београд — Бар и перспективе туристичког развоја након и зградње два гиганта — Аде, недалеко од Улциња, и Јаза, код Будве. Имајући све то у виду, организатор је сматрао да је у таквим околно-

стима врло корисно уприлићити сусрет свих заинтересованих страна не само ради потпунijег информисања о достигнућима у овој области и могућем обиму понуде и потражње, него и ради успостављања и развијања пословних контаката. Да би обезбиједио што цјеловитији увид удржене туристичке привреде овог региона и могућности њених садашњих и будућих снабдјевача, Јад-

рански сајам је позвао производаче намјештаја (хотелског, салонског, собног, кухињског, за терасе, дворане и барове), опреме за самоуслуге и разне пословне и продајне објекте. Како се очекује, биће изложени раскладни уређаји, штедњаци, клима уређаји, апарати и опрема за домаћинство, затим разне декоративне тканине, текстилни подови и друге подне облоге.

НА ОСНОВУ ЧЛАНА 62. СТАТУТА ОСНОВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА СТУДЕНТСКИ И УЧЕНИЧКИ СТАНДАРД, ИЗВРШНИ ОДВОР СКУПШТИНЕ ОСНОВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

РАСПИСУЈЕ

КОНКУРС

за додјељивање кредита редовним студентима у школској 1976—1977. години

I

Студенти из СР Црне Горе, корисници основних кредити, који студирају у високошколским организацијама у СР Црној Гори, СР Хрватској, СР Словенији, СР Македонији, САН Војводини и САН Косову, и корисници кадровских кредити, без обзира на републику и покрајину где студирају, остваривање кредит по критеријумима за додјељивање кредита редовним студентима у школској 1976—77. години.

Право учешћа на конкурс имају студенти који:

1. по први пут уписују годину студија, а у току студија нијесу изгубили више од једну школску годину;

2. нијесу корисници других кредити или стипендија и

3. чији мјесечни приходи по члану домаћинства не прелазе:

— за кориснике основних кредити 1.300, а за one из чијих породица студирају два или више студента — 1.400 динара;

— за кориснике кадровских кредити 1.500 динара и

— за студенте прве године који су добитници дипломе „Луча“ и другог сличног признања у средњој школи и студенти друге и старијих година студирају у току студија постижу општи успјех од 8,51 до 10 (4,51 до 5) и нијесу изгубили ни једну школску годину 1.500 динара.

Скупштина општина могу условити право на кредит кадровским потребама удруженог рада на свом подручју.

II

Пријаве на конкурс подносе се — за основне кредите надлежним органима скупштина општина, а за кадровске кредите организацијама удруженог рада ко-

је удржују средства за кредитирање, најкасније до 30. октобра 1976. године.

У пријаву на конкурс обавезно се подносе: докази о материјалном положају, увјерење о упису године, статистички упитник, четири примјерка уговора о кредиту потписана од стране студента, мјеница потписана од студента и три кредитно способна жираџија са изјавама жираџија и овјереним подацима за њих.

Студенти који ходе да користе право на увећан кредит треба да доставе потврде о редовном студирању студената, чланова уже породице, овјерен препис дипломе „Луча“ или другог сличног признања, а студенти старијих година студија увјерење о општем успјеху у току студија.

Конкурсати се може искључиво на обрасцима Основне заједнице и с потпуним документима. Накнадно се може доставити само увјерење о упису године за кандидата за кредит.

Неблаговремене пријаве и пријаве с непотпуним и неуредним документима неће се разматрати.

III

Сва остале обавештења о спровођењу конкурса и прописани обрасци за конкурисање (молбe за кредит, уговори о кредиту, увјерење о упису године и статистички упитник) могу се добити код надлежних органа скупштина општина и организација удруженог рада које учествују у спровођењу конкурса.

Студенти из СР Црне Горе, корисници основног кредити, који студирају у високошколским организацијама у СР Босни и Херцеговини и СР Србији (без покрајина) конкурисаће за кредит по конкурсу и критеријумима Заједнице за високо образовање СР БиХ и Републичког позајмног фонда СР Србије, искључиво преко завичајних општина.

— Важно је правилно распоредити вријеме, знати што хоћеш и вољети свој посао — објашњава Драго како успијева да пронађе слободно вријеме за све своје хобије.

С. Грговић

Драго Вучинић

НАШИ СУГРАЂАНИ

Без слободног времена

Наш суграђанин Миодраг — Драго Вучинић, учитељ у Основној школи „Стјепан Митров Љубиша“, такрећи, нема слободног времена: пасионарији је колекционар, глумац, редитељ дјечјих представа, релизовац и хармоникаш! Када смо га га посетили у стану, били смо импресионирани оним што је успио да скапује. Ту је серија црногорског новца, па новчићи из разних крајева света, преко 6000 поштанских марака, ћупови из римске и хеленистичке епохе: све што припада прошлости, Драго скапуја. У његовом стану сат, стар преко једног века, још увијек ради!

— Имао сам и непријатности — прича Драго. — Два пута ми је обијан стан, и тада су ми уништени албуми марака и разгледница које сам годинама брижљиво скапујао.

Драго Вучинић пажљиво прати и проучава све што је из домена његових хобија, тако да у својим збиркама нема безвриједних експоната.

Познат је и као глумац-аматер. Играо је 1961. године у краткометражном филму „Кућа поред пута“ редитеља Банета Бастаћа, а имао је више запажених улога у будванском аматерском позоришту. У сјећању нам је његов Пујо из комедије Вељка Мандића „Снаха је допутовала“. Као релизовац прије девет година био је првак Црне Горе, а двије године раније трећепласирали у земљи.

Веома је омиљен међу ђацима у школи. Са ученицима припрема прередбе за које сам пише текстове. Нађе времена и за свирање. Хармоника је његов омиљени инструмент, па често замијени неког од чланова оркестра.

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ

Желим да овдје стварам

Индиског сликара Анимеша Нандија први пут смо срели овог љета, на отварању његове петнаесте самосталне изложбе у Галерији „Санта Марија“. Веома се живо интересовао да сазна што више о Југославији, а посебно о Црној Гори, јер, како рече, о њиховом културном наслеђу до сада је чуо од свог првог учитеља, односно професора на Академији ликовних уметности у Београду, Мила Милуновића.

Замолили смо Нандија да одговори за читаоце „Приморских новина“ на неколико питања.

— У Југославији сте провели као стипендиста Југословенске владе од 1965. до 1967. године на Академији за ликовне уметности у Београду. Кажите нам шта је за Вас значила та стипендија?

— Када сам учио у школи и студирао сликарство на Академији у Калкути, жељио сам да видим Европу. Нисам имао могућности да дођем до ње. Када сам са успјехом завршио Академију у Калкути указала ми се прилика да конкуришем за стипендију Владе Југославије. Стипендију сам добио и дошао да наставим усавршавање ликовних вještina у Београду. Био сам неobično срећан, што ћу баш да дођем у Југославију, земљу с којом моја домовина има изванредне пријатељске односе. Истина, моје преокупације до тада су биле Европа — Париз, Лондон, Рим — или Југославија ме освојила чим сам дошао, што најбоље потврђује чињеница да се у своју земљу од 1965. године још нисам вратио. Покушао сам да живим у Шведској, која има неке своје предности, али Југославија, ипак, нешто друго. Овде људи нису отуђени — они се се воле и друже. Социјалистичко друштво је у свему хуманије. Југославију могу да уврстим међу земље с најинтересантнијим географским простором, што потврђује велики прилив туриста из иностранства. Док сам крстарио земљама Европе, покушавајући да у некој од њих стварам, моје мисли су увијек упруге у Индију и Југославију, па и моје стваралаштво носи печат, тако да кажем, распећа између тврдња и љубави.

— Први пут боравите у Црној Гори и на будванској ривијери, какви су Ваши утисци?

— О томе не могу много да кажем, иако сам од својих пријатеља у Београду чуо све најљепше о Будви и њеним плажама. Планина је овде близу мора — осјећам је као на леђима. Када бих живио овде, онда бих волио да то буде ту негде горе, јер за стваралаштво у сликарству или књижевности потребна су надахнућа, а чини ми се да су ови викендови изузетни. Жеља би ми била да могу овде да стварам.

У Црној Гори Скадарско језеро је нешто што ће у-

Анимеш Нанди

мјетници тек открити: иако су га сликали велики црногорски ствараоци Љубарда, Пријић и други, оно још није добило интернационалну димензију, а када то буде онда ће оно постати ходочашће умјетника.

— Шта можете да нам кажете о вашем учитељу Милу Милуновићу?

— Професора Милуновића необично сам цијенио, као уосталом и други студенти. Он нас није учио да га копирамо у стваралаштву, необично је цијено индивидуалности, тако да је сваки од нас сачувао свој стил, своју особеност. Професор Милуновић ми је једном пријатељом рекао зашто у своје стваралаштво уносим толико сентименталног, а ја сам одговорио да је моја личност тако формирана.

— Који су ваши узори у умјетности?

— Свака умјетност и свака епоха имају своје вриједности, као умјетност Рима, Египта, Индије, па византијска која је инспирисала живописце на подручју Македоније, Србије и Црне Горе. Истакао бих фреске Соноћана, Нереза, Мораче, Пиве и Хиландара у Светој Гори. Ваши манастири Режевићи, Прасковићи и Грађиште за мене су откриће.

У ренесансној умјетности поменуо бих Леонарда, Рафаела и Тицијана који су ударили печат тој епохи. Са временом умјетност је нешто што иде у корак с временом индустријске и технолошке револуције. На мене импресивно дјелују Де Кирико, Маовити, онда југословенски сликари Дадо Ђурић, Владо Величковић, Генералић, Хегедушић и, наравно, мој професор Милуновић, а из моје генерације Милић од Мачве. Чија умјетности више не познаје границе.

— На крају нам кажите нешто о Вашим даљим плановима?

— Волио бих да се вратим у своју земљу, али, ипак, желим да још неко вријеме останем у својој другој домовини, Југославији.

Станко Паповић

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

65 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ЛЕСА ИВАНОВИЋА

НАД БУДВОМ

Доље, у бљеску свјетлости и простора,
бијели се у сунцу Будва:
с планине као да се снијег
грудва скотрљала до самог мора.

А за њом пукло у бескрай, у
даљине, провалио и небо што га сријета
и распучило просторе пут
свијета широко море моје домовине.

Људи и ријека

Све је исто цијелог вијека:
живе и умиру људи,
и тече испод мостова ријека,
и смјењују се жега и студи.

И зуре људи у воду што протиче,
у вир дубоки од предака гледан,
и понављају старе, знане приче
и умру један по један.

И тако се ту празно, тупо траје,
и до спасења одатле нема стазе:
ријека тече, о тече и остаје,
а људи стоје, о стоје и одлазе.

Поклоник пјесничке ријечи

Да је данас жив, Александар-Лесо Ивановић навршио би ових дана (21. новембра) шездесет и пету годину живота, а наша књижевност би, у том случају, била богатија за прегрнти стихова-драгуља о болу, умору, смрти, али и о људској гордости. Међутим, он је, прије једнаест година, као и Његош, умро у октобру, пред свој педесетчетврти ро-

ђендан, пошто је „свакој даљини дио срца дао“. А како је тешко до тада живио, то је најбоље он сам изразио у писму пријатељу, написаном на два дана пред смрт: „Долази јесен, па зма... са маглама, са кишама, с мешавама... А два сина треба послати на студије. Дрва треба набавити за нас троје који остајемо овде. И дужан сам... Цијелог живота не успех

да одгонетнем ту, за мене, нерјешиву загонетку: како, на поштен начин, не штедећи труд и даујћи увијек квалитетан учинак, зарадити доволно за живот...“ Другом приликом, пишући о себи, он је поменуо узгред многе несреће у породици — честе болести и смрти: укопао је оца, осам брата и двије сестре, раствао такорећи, уз плач и лелек као успавањку.

Сарађивао је у „Венцу“, „Записима“, „Одјеку“ и „Прегледу“, а послије рата штампао је двије збирчице пјесама: „Стихови“ (1950) и „Чапур у кршу“ — десет година касније. Пјевao је о небу и камену, Црној Гори у „којој је слобода била једино што рађа“, о раном пролећу у граду без слободе, јасикама чије лишије вје чито трепери, беспомоћном плачу киша, шуштањима предјесењима и о јесени у људским очима, патицима што су налик цвијету и живе с бодљама унутра окренутим — „да ниједна никога не ограбе (и да ниједном никога не убоду) до само своје рођене срце и себе“, о пустој и глувој Бильвард и потоњој ури Рада Томова, сломљеном сунцу у сломљеном стаклу, дјевојци из дјетинства — првом немиру и жудном сну дјечака, о ријеци и времену, данима украденим, лаганом падању лишћа са липа што миришу, карима Шабановим и вјетру што, кратким мржњом према трулежи, пирне, с времена на вријеме право из младости, доносећи прегршт успомена.

Мало је пјесама написао Лесо Ивановић, али, како рече Један други пјесник о њему, „нико у Црној Гори није пјевao на такав начин, та ко сјети, танано и осјећајно... све што је његова ријеч дотакла била је пјесма...“

КУТАК ЗА НАЈМЛАЂЕ

Лијепе су планине Црне Горе

Питати ме зашто волим црногорске планине исто је што и тражити од Сунца да каже зашто воли своје зраке. Они су, знамо то, дио њега, а ја сам дио планине кршне Црне Горе, које су, исто тако, дио мене.

Планине, планине, ко вас је обдарио толиким љепотама, ко вам је дао висину азурног неба и сјај Сунца? И, зар има ишта љеђше од најдивнијих очију — бистрих и цвркутавих планинских извора? Зар има ишта ведрије од бильурног зрцала комских планина?

Мајке су безброј пута синова своје по комским лителицама тражиле, сестре су ко зна колико црнину носиле, срце планине је крварило, али она никад заплакала није! Она нас увијек очараја својом дјевичарском љепотом. И када јесен свија по њој свој златни ортагач саткан од лишћа, и када јој зима бијели вео од сњежних пахуља исплете.

Не, немојте ме питати зашто сам толико везана за овај камен и зашто с љубављу говорим и пишем о њему! Јер, ви не схватате колика је и каква то љубав, нити чујете откуцаје мог срца за планине које вјечно у срцу носим.

Нада Маровић VI-3 — Будва

ДРВО ИЗ МОЈЕ БАШТЕ

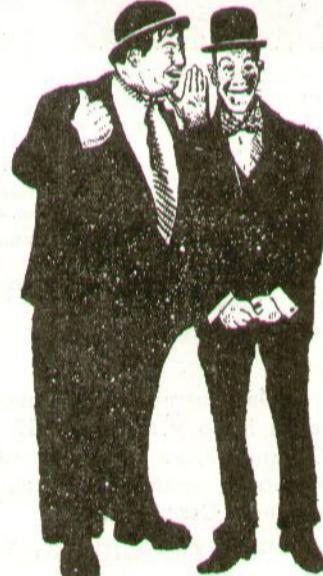
У сивом и магловитом јутру огњела трешња тужно је дизала своје огњеле гране, према небу прекривеном облацима. Низ њено стабло клизиле су крупне капи кишне — изгледало је као да она плаче за Сунцем и пчелицама које су сlijetale на њено цвијеће и зреле румене плодове.

До прије кратког времена стабло трешње у моме врту било је окијено црвеним ћињувама, а сада је на њему напуштено гњијездо. Његове гране се тужно савијају под налетима вјетра, који их немилосрдно шиба својим јесевним бичем. Чини ми се да трешња све то подноси, једва се опирају његовим настраптима, да гледа својим нијемим очима како је он, као каква утвара, уништава. Али увијек горда, трешња се није сломила, одолијевала је и била неуништива, хтјела је да пркоси и живјела је, одијевajući се сваког пролећа у своју раскошну бијелу и румену одору.

Весна Борета, VI — Будва

ФИЛМСКИ исправни

S. LARUEL O. HARDY

Познати комичари Стан Лаурел (1892 — 1965) и Оливер Харди (1892 — 1957) почели су да ради при kraju ере нијемог филма, преузи мајући у звучном улогу Шенстрема и Мадсена, који су били познати под именима Пат и Патајон. Један дејбео други мршав, један напрасит, а други бојажљив, они су бијесном темпу браће Маркс супротставили смијешно успорени темпо. Године 1926. формирали су славни комичарски тандем који је, идући путевима које утре Мак Санет, годинама забављао публику цијелог свијета. Њихове комедије се и данас радо гледају, поготово „Фра Ђаволо“, „Удри бригу на весеље“, „Велики бум“, „Окефордски ас“ и „Летећи ђаволи“.

Знаменита година

Година 1847. једна је од најзначајнијих у историји нашег језика и књижевности. За њу су везана имена Вука Карапића, Његоша Бранка Радичевића и Ђуре Далићића. Тада су се појавили Његошев „Горски вијенец“, Радичевићеве „Пјесме“, Даничићев „Рат за српски језик и правопис“ и Вуков превод „Новог завјета“. Свата дјела имају непрочињив значај за нашу књижевност, културу и развитак уопште, а посебна вриједност им је у томе што су она, будући написана народним језиком, допринијела да се побједоно сно оконча Вукова борба за увођење народног језика у књижевност мјесто дотадаш њег народу неразумљивог славеносрпског језика.

ЦРНОГОРСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

„Могрен“ још непоражен

„Могрен“ је наставио са серијом добрих игара. У петом колу успио је да као гост савлада екипу „Арсенала“ на „врућем“ терену у Тивту, а за тај успјех подједнако су заслужни одбрамбени играчи, које је предводио изванредни Рајко Радовић, и на падачки ред с јединим стријелцем овога меча Граном Калезићем. Будвани су рано дошли у вођство које су умјешно сачували да посљедњег судијског звијздука.

Након ове утакмице, само три дана касније, „Могрен“ је у Спужу са истоименим тимом играо поновљену утакмицу из првог кола. Послије узбудљиве борбе, Будвани су се вратили непоражени — резултат је био 0:0. И на овој утакмици одбрана „Могрена“ била је на великом испиту, а бриљирали су одбрамбени играчи Бошковић, Божковић и Вуксановић.

У шестом колу „Могрен“ није изневјерио навијаче. Иако је утакмица с „Текстилцем“ из Бијелог Поља дошла само три дана након тешког сусрета у Спужу, фудбалери тренера Тодоровића, уморни и исцрпљени, дали су максимум од себе и тријумф није и зостао — домаћи су славили побједу од 3:1. Радовић, Елезовић и Беришић били су стријелци за домаће, док је Јаљевић само једном вадио лопту из мреже и то, у првом реду, због сопствене несигурности. На овој утакмици „Могрен“ је створио сијасет шанси, његови играчи су, чак, три пута погађали стативу, па је побједа, уз мало спорске среће и умјешности нападача, могла бити далеко убједљивија.

Послије шестог кола Будвани су у самом врху табеле: налазе се на трећем мјесту с девет освојених бодова, без изгубљене утакмице и с гол-разликом 7:2.

Послије сјајног старта, Петровчани су у петом и шестом колу попустили. Морамо истаћи да њихова игра у ова два кола није била толико лоша, какви су резултати. Наиме, у петом колу „Петровац“ је био домаћин пљевальском „Рудару“. Традиционално неугодни гости и овог пута су из Петровца отишли непоражени — резултат је био 2:2. Домаћи су преко агилних нападача, Вукоти-

ћа и Радуловића повели са 2:0, али су гости средили своје редове заиграли одфанзивније и изједначили резултат. Одбрана „Петровца“ била је доста комотна, па је омогућила гости ма да олако постигну два поготка.

Слика се поновила неђељу дана касније на игралишту у Голубовцима. Иако је био равноправан противник „Зети“, „Петровац“ је поражен са 2:0! Двије грешке одбрамбених играча коштале су тим трећега Суђића два драгоценка бода.

IN MEMORIAM

Бошко М. Војнић

Скрхан неизљечивом болешћу, Бошко Војнић је, ојаљен од великог броја грађана наше општине и од свих који су га познавали, цијенили и вољели, пошао 2. октобра на свој посљедњи пут, на свој први починак. Одрастао као ратно сироче између два светска рата, он се читавог свог мученичког живота патио на посној окупности и као падничар на путу Будва — Петиње, на изградњи Милочера и, касније, Светог Стефана и сву да где је, макар у бесцјење, могао да уновчи своју снагу и здравље. Читавог живота његов радни дан почињао је прије него што се сунце роди, а завршавао се пошто мрак падне. Јер, од Војнића је требало стићи на градилиште пута преко Брајића, у Милочер или Буљарицу, а он није вољио да закашњава, и увече се опет врати у Војниће — он, исто тако, није дозвољавао да га породица дуго чека.

У најодсуднијем тренутку наше историје, године 1941. Бошко Војнић је нашао онај прави, човјека достојни пут — пут борбе за правду и слободу. Одборник народне власти у вријеме када се она, у огњу борбе, рађала, он је читаво вријеме рата носио главу у торби. А пошто је извођена слобода — када је требало обнављати и изграђивати земљу — он је, исто тако непогрешиво, пошао путем градитеља социјализма.

Самопријегоран и у свemu примјера, био је до свог посљедњег даха Бошко Војнић и, јер је био такав, он

Извор: Навршава се година дана од смрти наше драге мајке, сестре, свекрве, бабе и тетке

СТАНЕ КРСТОВЕ МИТРОВИЋ

Тим поводом, у недјељу, 10. октобра ове године, посетитићемо њен гроб у Манастиру Прасквици и положити цвијеће. У знак сјећања на њен драги лик прилажемо 1000,00 динара за уређење гробља у Манастиру Прасквици.

ОЖАЛОШЋЕНИ:
син Панто; кћерке: Милица и Зорка; брат Пере, снаха Ева, унуци, братанићи и остала родбина

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ ◇ Уређује редакциони колегијум ◇ Главни и одговорни уредник Владимир Станишић ◇ Издавач: Општинска конференција ССРН Будва ◇ Адреса редакције: „Приморске новине“, Будва Телефон: 82-211 ◇ Број жирија: 20710-678-287 код СДК Будва ◇ Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње ◇ Претплата: Годишња 48; за иностранство двоструко ◇ Рукописи се не враћају

Повећана простата

Простата је жљездасто-мишићни орган који као чврст прстен обухвата почетак мокраћног канала код мушкираца. По облику подсећа на кестен, а луци секрет који утиче на животну способност мушких полних ћелија и учествује у регулацији полне функције.

Код старијих људи често долази до оболења простате које се манифестије њеним повећањем. Хипертрофија или адено простате условљена је специфичним биолошким процесима у организму који стари: жљездасто ткиво замјењује компактно везивно ткиво чијим бујањем се развија тумор простате. Процес стварања тог доброћудног тумора траје, по правилу, десет-петнаест година, а први клинички симптоми оболења појављују се кад је адено већ формиран, обично послије педесете године живота. Због тога што адено прије оболења је аденом већ формиран, обично послије педесете године живота. Због тога што адено прије оболења је аденом већ формиран, обично послије педесете године живота. Мокраћа се скупља и задржава у бешици, која више није у стању да избаци сву количину мокраће. У случајвима када наступи потпуно задржавање мокраће, оно се преноси на мокраћне водове и бубреже, тако да се стварају услови за развој упалних промјена, односно долази до инфекције у организма за мокрење. Често се нарушава однос минерала у мокраћи, што проузрокује појаву камена у бубрезима. Услед слабљења рада бубрега може доћи до тровања организма продуктима метаболизма и штетним супстанцама које се скупљају у крви и ткиву.

Свакодневне штетње, умјерен физички рад и спортске активности најбоља су гаранција крепких и дугих година. Ако сте прешли 50 година, чувајте се пре хладе. Настојте да вам столица буде редовна, јер затвори представљају предиспозицију за задржавање мокраће и стварају услове за оболење простате. Штетно је и непотребно задржавање мокрења. Важну улогу у профилакси болести има и рационална исхрана. Храна старијег човјека мора бити разноврсна, богата витаминима и усмјерена ка лорична. Уколико болујете од аденоа простате, у свој јеловник укључите што више кисело-млијечних производа — посног младог сира, кефира, кислог млијека и несланог чајног маслаца. Препоручују се чорбе од поврћа, каše и производи од тијеста, затим обарена, односно кувана говедина, живинско месо и риба. Течност треба узимати умјерено, а послије подне и увече изbjегавати сва пића. Увече треба јести и пити што мање, а два три сата прије спавања најбоље је ништа не узимати у уста. Заједно се конзулирају жестока пића, вино и пића, а из хране треба потпуно избацити бiber, сенф и сухомеснате производе.

Др Војислав Франићевић

Ристо Ф. Станишић

IN MEMORIAM

Прије некуна мјесец дана, 9. септембра изненада је, у тридесетдесетој години живота, преминуо Ристо Филипов Станишић, радник Комунално-стамбеног предузећа у Будви. Са несвакидашњим смислом за другарство и пријатељство плијенио је и освајао људе својом искреношћу, приврженосту и скромношћу — особинама које, такође, напречица, опчине саговорнице и чине да и краткотрајан супрет с њим остане у сјећању као незабораван.

Рођен прије 39 година у Станишићима, Ристо је од најранијег дјетинства био лишен оног што је у људском животу најдрагоцјеније — топлине родитељске љубави и загрђаја. У трећој години остао је без мајка, а отац Филип га је оставио, та-

корећи, у колијевци, када је пошао у битку која се, између осталих, водила и за срећније дјетинство, ведрију младост и живот у слободи. У редовима славом овјенчане Прве пролетерске бригаде и заједно с њом, он је растао и са својим примјером — све до оне децембарске ноћи 1944. године, када је као командир чете јуначки

пао — помагао је другима да незаборавним подвигима испишу странице наше најновије историје. А његов син Ристо, сироче без оца и мајке, слиједио је примјер свога оца. Заједно са својом дјечом, њега и сестру подизала је, под најтежим околностима, његова стријна Мара. Чим је поодрастао, он је прионуо на посао и као квалификован радник настојао да његова Будва, окићена цвијећем и зеленилом, буде што љепша. Но, његове племените жеље нијесу се све оствариле — неумитна смрт га је у напону снаге и ствараљаштва прекинула у томе. Као ни његов отац њему, ни он се неће радовати успјесима своје дјеце — бригу о њима, њиховом школovanju и корачњу кроз живот преузео је колектив његовог предузећа у коме ће остати да вјечно живи успомена на племениког друга и човјека Риста Филипова Станишића.

Обавјештавамо родбину, пријатеље и другове да ћемо у недјељу, 17. октобра, на гробљу у Станишићима одржати четрдесетодневни почен нашем драгом и никад прешаљеном Ристу Филипову Станишићу.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА